

Referat Akademisk Rådsmøde nr. 79 d. 7.2.2022

Deltagere

- Anders O. Bjarklev (Rektor)
- Anders Kristensen (Sundhedsteknologi),
- Andreas Baltzer Skov (stud.),
- Andreas Ipsen (stud),
- Bo Friis Nielsen (Compute),
- Elisabeth Heegaard (stud).,
- Karsten Wedel Jacobsen (Fysik),
- Lisbeth M. Ottosen (Byg), (ONLINE)
- Ole Ravn (Elektro), (ONLINE)
- Thomas Ostenfeld Larsen (Bioeng),
- Tine Rask Licht (Food),

Observatører:

- Rasmus Lykke Mortensen (Ph.d.-foreningen), (ONLINE)
- Philip Binning (Dekan),
- Ditte Kirstine Andersen (Policy, sekretær for AR),
- Camilla Mørk (Policy kontorchef),

Afbud fra:

- Marcel A. J. Somers (Mek),

1) Eventuelle bemærkninger til dagsordenen **Ingen bemærkninger**

Rektor byder velkommen til et nyt år og de nye studentermedlemmer, som præsenterer sig selv.

Rektor forklarer, at AR's rolle er at varetage den akademiske kvalitet på DTU.

2) Orientering om godkendt referat af møde nr. 78 den 21. november 2021

Referatet er udsendt 7. december 2020. Sekretæren modtog rettelser og referatet blev genudsendt d 26.1.

Referatet godkendes.

3) Forretningsorden for Akademisk Råd –underskrift og nedsættelse af underudvalg til ph.d. tildelings indstillinger.

Rådet vender procedure for skriftlig behandling. og gennemgår forskellen mellem underudvalg med bemyndigelse til at træffe beslutning på Rådets vegne og underudvalg, der kan indstille til beslutninger. Underudvalg er beslutningsdygtig, hvis de afspejler den relative fordeling af medlemmer i Akademisk Råd. Et underudvalg, der er sammensat anderledes, kan forberede Rådets arbejde, men ikke træffe beslutning på vegne af Rådet.

Forretningsordenen underskrives af de tilstedeværende. Tre medlemmer deltog online eller havde meldt fra og vil skrive under ved senere lejlighed inden næste møde i maj 2022.

Ph.d.-underudvalg

Dekanen gennemgår det indstillende underudvalgs sammensætning og arbejde.

Der nedsættes underudvalg bestående af hver to VIP-medlemmer af AR. Underudvalg skal sidde i en periode af hver 6 måneders varighed.

Underudvalgets arbejde er at gennemgå den af ph.d.-kontoret tilsendte liste over ph.d.-forsvar og bedømmelser og, på baggrund af denne, at indstille til det øvrige AR om alle kandidater på listen bør tildeles en ph.d.-grad eller om de bør behandles yderligere i AR.

Underudvalg nedsættes.

4) Adjungeringer – særlige sager til diskussion* - sagerne indeholder personoplysninger og referatet af dette punkt offentliggøres derfor ikke.

5) DTU's politikker

Rektor fortæller, at politikkerne er blevet revideret for at være i overensstemmelse med DTU's nuværende strategi. Politikkerne drøftes.

Uddannelsespolitik

Rådet foreslår, at "DTU's mindset" (*DTU's fælles mindset – fra elev til studerende*), som introduceres for nye studerende i introperioden af dekanerne og som bl.a. handler om den enkelte studerendes eget ansvar for planlægning og design af egen studieplan, kan inkluderes i uddannelsespolitikken.

Rådet drøfter, om de studerendes valgfrihed i forhold til fag kan fremhæves som kompetencegivende i politikken. Der står dog noget om dette under "flagmodellen". Her pointeres også, at der står "bredde eller specialisering", men det kan være begge dele.

Studertermedlemmerne af AR pointerer, at studiemiljø og trivsel burde fylde mere i politikken.

Sætningen "DTU uddanner de bedste ingeniører" møder den kritik, at når den står for sig selv og ikke hænges op på nogle mål, så bliver den floskelagtig. Der spørges ind til, hvad sætningen skal dække over, hvordan DTU definere at uddanne de bedste ingeniører. Rektor forklarer, at sætningen stammer fra strategien og at det er svært og uhensigtsmæssigt at sætte målpunkter på, da uddannelse er i konstant udvikling, og det der gør den bedste ingeniør i dag måske ikke er relevant i morgen. Dekanen understreger, at det er en ambition og noget at stræbe efter både hos den enkelte underviser og for bestyrelsen. Rektor istemmer, at der også er den kvalitet, at når mange forsøger uden begrænsninger at finde vejen til den bedste uddannelse, så bliver resultatet bredere. Rådet tilslutter sig ambitionen. Et medlem gør opmærksom på, at den nylige ændring i hjælpelærerordningen synes i direkte modstrid med denne ambition, da der både er tale om dårligere undervisere for de studerende og mindre forskningstid til ph.d.'erne.

Forskningspolitikken

Det foreslås, at inkludere et afsnit om samspillet mellem institutterne, også gerne inkludere noget om ph.d.'ernes arbejde på tværs også jf. den nye hjælpelærerordninger.

Innovationspolitikken

Ordet "indgreb" forslås ændret til noget, som ikke har konnotationer til operationer.

6) Temadrøftelse: Forskningsfrihed

Rektor gennemgår sin præsentation i løbende diskussion med Rådet. Præsentationen og diskussionen kan sammenfattes under følgende overskrifter:

Vedtagelse i Folketinget

Rektor indleder med en sag fra i juni 2021, hvor en række forsknings- og uddannelsesordførere stiller forslag til vedtagelse "Om overdreven aktivisme i visse forskningsmiljøer" i Folketinget. Hvor der sås tvivl om universiteternes evne til at opretholde forskningsfrihed, uden at det bliver et skalkeskjul for aktivisme. Forslaget vedtages.

På det tidspunkt og senere har rektor udtrykt og udtalt sig om denne politiske mistillid. Selvom DTU sikkert ikke skal føle sig ramt, kan DTU ikke blot læne sig tilbage og ikke gøre noget. Rektor pointerer, at forskere bør forholde sig til at møde modstand og uenighed og endda at blive modbevist, men der bør ikke herske tvivl om forskeres integritet, som er sikret igennem peer review.

Et rådsmedlem påpeger, at da sagen blev bragt op ved Uddannelses- og Forskningspolitisk Topmøde på DTU i oktober 2021, bagatelliserede politikerne, at de havde stemt for forslaget og pegede på, at når forskerne går op i det, så skyldes det, at forskerne ikke forstår Folketingets arbejde. Flere medlemmer tilslutter sig den holdning, at der ingen var, der bekymrede sig for forskernes side af sagen og det er bekymrende. Debatten var meget unuanceret, som om politikerne bare skulle have en overskrift i dagens presse.

Hvad kan universiteterne gøre andet end at forsøge at nuancere det? Et medlem stiller et konkret forslag til et nyttigt eksempel, der kan bruges til at nuancere forskning og forskningsfrihed og vigtigheden af, at politikere ikke forsøger at begrænse forskningsfriheden til offentligheden og politikere: vi kan trække linjer tilbage til en EU hvidbog om risikoanalyse og risikovurderinger, som blev til på baggrund af kogalskab, og den meget dårlige håndtering af det i Storbritannien, da sygdommen først brød ud, og som i Danmark betød, at sektorforskningsinstitutterne blev udskilt fra ministerierne.

Der er almen enighed om, at DTU ikke bør føle sig specielt ramt af vedtagelse i Folketinget og at DTU heller ikke bør bekymre sig om sin forskningsintegritet, da den er sikret gennem et omfattende peer review system.

Et medlem udtrykker den opfattelse, at der er nogen politikere som går efter at hælde veluddannede byboere ned og det bør vi som akademikere kæmpe i mod f.eks. igennem oplysning.

Et medlem foreslår, forskningsfrihed og peer-review burde reguleres f.eks. i EU-regi. Det kunne være regulering af forskellige aspekter af forskningsdeling, hvor forskningsfriheden og vidensdeling er truet af omkostningerne forbundet med forskningsdeling: open access koster penge og at publicere koster penge, og universiteterne får penge pr. afgangsstuderende.

Det diskuteres om noget forskning er mere politisk end andet, f.eks. kønsforskning eller atomforskning. Er der noget som helst forskning der er objektivt? Noget forskning bliver politiseret af politiske beslutninger, f.eks., at byggematerialer af biomaterialer har bedre egenskaber.

Forskningsmidler:

De offentlige midler er blevet færre og de private fonde forventer i vid udstrækning medfinansiering, som må hentes fra de offentlige midler, og det betyder mindre forskningsfrihed i den forstand, at de private midler typisk er underlagt en fundats, som sætter retningen for den forskning, der kan bedrives for de midler. Novo Nordisk Fonden kommer forventeligt til at give et beløb, som svarer til den danske stats investeringer i forskning og udvikling, og det kommer til at betyde mange penge til medicinsk forskning o.l., da det er en del af NNF's fundats. Fondene vil typisk ikke betale overhead, dvs. administrations-, husleje-, driftsomkostninger mv., og det må også dækkes af de offentlige midler. Det betyder, at der er meget få frie midler tilbage til at bedrive fri, idedreven forskning for.

Danske Universiteter (DKUNI) har en dialog med fondene om den måde de giver midler. Det er svært at ændre noget, da universiteterne ikke er interesserede i at skabe et dårligt forhold til fondene og dermed risikere at tabe midler.

Det fremføres, at fonde indimellem også kommer med krav om "indlejring" dvs. ansættelser af forskere inden for visse områder i faste stillinger og det bliver styrende for et instituts retning og det begrænser forskningsfriheden. Rektor bekræfter, at det også er noget som DKUNI arbejder imod. Der nikkes genkendende til denne problematik og det understreges, at der også er ekstraomkostninger ved projektansat personale, da overhead fra projektmidlerne ikke dækker alt. Muligheden af EU-regulering vendes. Rektor mener, det vil yderligere komplicere sagerne. Det er i det hele taget en svær sag at få rykket på fondene og det kommer til at tage lang tid. Det er også besværliggjort af, at ingen rigtig tør sige fondene i mod.

Rådgivning:

Forskningsbaseret Rådgivning kan være problematisk, da man skal bedrive betalt forskning for en offentlig eller privat kunde, som kan være interesseret i et bestemt resultat. Der har været flere uheldige eksempler, f.eks. "oksekødssagen", hvor forskere må have handlet imod bedre vidende og have lænet sig for meget op ad 'kundens' ønsker, frem for sin egen forskningsintegritet. Her må universiteterne skue indad og spørge sig selv, om det er et resultat af dårlig ledelse eller et dårligt valg fra de indblandede forskere.

Et medlem, som har erfaring med rådgivning, forklarer, om hvordan man som rådgiver, kan fortælle om a og b ved en given undersøgelse, men ikke træffe en beslutning. Det sker dog, at myndighederne vender tilbage og beder om forslag til konkrete handlinger på baggrund af et forskningsresultat, og dét skal forskere huske at sige fra overfor, men deri ligger udfordringen; dels fordi det er flatterende at blive bedt om at komme med løsninger og dels fordi de fleste har en personlig holdning til, hvilken løsning, der vil være den bedste. Forskningsbaseret rådgivning handler meget om god skik; vi skal give resultater, men vi skal ikke træffe beslutninger.

Forskere på DTU kan stå en situation, hvor et resultat kan fortolkes på flere måder og det er svært at være forsker og skulle kommunikere i disse felter. Det er en opgave at kommunikere korrekt og kunne tydeliggøre begrænsninger. Forskerne kan også komme i en situation, hvor politikerne gerne vil have bestemte svar af forskningsbaseret rådgivning. Rektor nikker genkendende til dette, indimellem møder vi også f.eks. politikere som er helt uhæmmede af faglige grænser og der skal vi ikke nævne alle undtagelser og forbehold, der skal vi kunne skære ind til benet.

Coronapandemien bringes op som eksempel på, at forskere og politikere ikke har samme rolle i forhold til forskningsresultater. Kaare Mølbak, f.eks. bliver hængt ud, når han udtaler sig om forskningsresultater, som ikke er i overensstemmelse med de politiske beslutninger, der er truffet. Han har to roller, en som formidler af de politiske beslutninger og en som forsker, der udtaler sig om selvsamme beslutningsgrundlag, uden nødvendigvis at være enig i, at den trufne beslutning var den eneste eller bedste.

SLAPP:

SLAPP står for *Strategic Lawsuit Against Public Participation* og er et nyt fænomen i Danmark. Det dækker over, at virksomheder eller interesseorganisationer lægger sag an mod individuelle forskere for f.eks. æreskrænkelser, velvidende, at de ikke kan vinde sagen, men for at kaste smuds på forskeren eller forskningsfeltet, og dermed skræmme samme forsker eller andre fra at deltage i den offentlige debat. I foråret faldt der afgørelse til fordel for anklagede i en sag, hvor forsker Stig Markager fra AU blev anklaget af interesseorganisationen Bæredygtigt Landbrug for æreskrænkelser, da hans forskning viste en øgning af kvælstof i havet pga. udledning fra landbruget.

Det er sandsynligt, at der er mange forskere, der holder sig tilbage fra offentlig debat, fordi de ikke tør risikere en sag på halsen, også selvom de ved at der ikke er noget om en sag. Det skal ledelserne også være gode til at sige, at de står bag forskerne. Vi kan naturligvis ikke forsvare dårlig forskning, men den gode forskning, der er de 99,99 %, den skal vi forsvare.

Vigtigheden af, at forskere kan og tør udtale sig diskuteres. DM har foretaget en undersøgelse af, at STEM-forskere føler det største pres. Hvis DTU undersøgte om, der er nogle forskere eller forskningsområder, som føler sig særlig ramt, så kunne DTU måske klæde de forskere bedre på, så de tør deltage i den offentlige debat. Har DTU en nedskreven strategi/proces for hvad der sker i sådan en sag? DTU har et kodeks for forskningsbaseret rådgivning, hvori det er beskrevet. Rektor håber ikke, at nogen er i tvivl om, at DTU's ledelse står bag sine forskere.

7) Æresdoktor 2022 (delvis skriftlig behandling)* * - sagerne indeholder personoplysninger og referatet af dette punkt offentliggøres derfor ikke.

8) Rektors generelle orientering om aktuelle sager

Rektor forklarer, at direktionen vil gennemføre en organisationsændring, pr. 1.3. 2022. To institutter nedlægges og indlejres i 5 andre institutter. Rektor understreger, at der er ikke sker nogen forandring i forhold til DTU's uddannelser.

Årsagen til ændringen skal findes i, at DTU skal være organiseret på en måde, som gør det muligt for DTU at realisere sin strategi.

DTU Byg nedlægges og dets forskningsområder indlejres henholdsvis i DTU Mekanik, DTU Miljø og DTU Space, som fremover kommer til at virke under navnen Institut for Byggeri og Mekanisk Teknologi, Institut for Miljø og Ressourceteknologi, og Institut for Rumforskning og Rumteknologi.

DTU Elektro nedlægges og dets forskningsområder indlejres i DTU Vind og DTU Fotonik, som bliver til henholdsvis Institut for Vindenergi og Energisystemer og Institut for Elektroteknologi og Fotonik.

DTU Miljø modtager desuden en gruppe fra DTU Management.

Rektor understreger, at omorganiseringen skal sikre DTU's relevans også i fremtiden, samt at øvelsen ikke er en spareøvelse, selvom det nok er forventeligt, at der vil komme et overskud af administrative medarbejdere. De to afgående institutdirektører vil blive tilbudt en anden relevant stilling ved DTU.

Der roses for en gennemtænkt og ambitiøs plan.

Der spørges ind til, hvorfor forskningsområdet teknisk geologi (DTU Byg) ikke flytter til DTU Space, men til DTU Miljø. Rektor forklarer, at der ligger et stort forarbejde bag og at mange institutter har berøringsfaldet eller mindre overlap i kompetencer. At området fremover kommer til at høre til på DTU Miljø, må ikke forhindre samarbejde med DTU Space.

Der udtrykkes en tryghed og forvisning om, at uddannelserne ikke vil blive forringet og der spørges ind til studentertivsel på kort sigt. Hvis der er tumultariske tilstande for underviserne, kan det smitte af på undervisningen. Rådets VIP-medlemmer og rektor gør opmærksom på, oprettelsen af DTU Sundhedsteknologi i 2019, hvor der ikke opstod problemer med undervisningen, bl.a. fordi kursusnumre og studieledere vedblev at være de samme og det samme vil gøre sig gældende ved denne omorganisering. Der spørges endvidere ind til, hvad der sker med studielederne. Rektor forklarer, at de som udgangspunkt bliver og at der ikke bør være udfordringer med at være studieleder på en studieretning, hvor der er undervisere fra flere forskellige institutter.

Studentermedlemmerne spørger ind til institutstudienævnenes skæbne. Især er det vigtigt, at kursusevalueringerne bliver læst. Rektor fremhæver, at der kommer en løsning, som vil sikre at alle kan føle sig repræsenteret og at alle opgaver bliver varetaget.

9) Meddelelser:

- a) Nye professorer (ansat siden sidste møde)
- b) Kommende møder

Punktet udgik pga. tidsnød.

10) *Sager behandlet skriftligt:

- a) Professorindstillinger – orientering om bedømmelsesudvalg – personsager/fortroligt
- b) Godkendte prof. bedømmelsesudvalg
- c) Adjungeringer
- d) doktorsager

Punktet udgik pga. tidsnød.

11) Eventuelt

Herunder forslag til temadrøftelser på næste møde.

Emner for temadrøftelse

Forslag til nye temadrøftelser vendes:

- "Ph.d.-uddannelse og kvalitetssikring i den danske model". Tilføjes listen.
- "Europas bedste uddannelse – forholdet mellem trivsel og performance." Tilføjes listen.
- "Udflytning af uddannelser – implementering efter stedfæstelses" Tilføjes listen.
- "Forholdet mellem uddannelsesejerskab – dekan og institutejerskab". Tilføjes ikke listen.

Det besluttes, at emnet for næste temadrøftelse skal være "Digitalisering – pejlemærket i DTU's strategi". Koncerndirektør Marianne Thellersen inviteres til at holde et oplæg. Rådet ønsker bl.a. at høre om studentertrivsel, DTU som digital organisation også i administrationen, og naturligvis også om forskning, uddannelse og det pågående arbejde med at definere og implementere pejlemærket. Det er ok, at direktionen/arbejdsgrupperne ikke har et "færdigt produkt", at præsentere for Rådet, da AR ønsker at rådgive og blive inddraget løbende.

Det varsles at udflytning af uddannelser, jf. politisk aftale herom fra juni 2021, sikkert vil komme på banen, som rektors drøftelse flere gange over det kommende år.

Øvrigt

Rådsmedlem Tine Rask Licht orienterer om, at hun er udnævnt til viceinstitutdirektør ved DTU Fødevarerinstitutionen. Hun er dog stadig professor og gruppeleder og er ansat som VIP og kan derfor beholde sit sæde i AR. Tine ønsker at blive siddende i AR, men er villig til at trække sig, hvis det er ønsket fra Rådet. Rådet ser ikke umiddelbart noget problem i hendes fortsatte medlemskab.